

uitgave:
stichting landelijke
Gereformeerde raad voor
Samenlevings-Aangelegenheden

kon ooi

Nr. 4, oktober 1987, 27e jaargang

„Ik was in de gevangenis en gij hebt mij bezocht”

“We zijn met z'n allen onbewust selectief bezig”
*een interview van Piet Halma met ds. D.H. Gijsbers,
hoofdpredikant bij het Ministerie van Justitie*

“Gevangenis werpt mensen op zichzelf terug”
*door H. Fijn, werkzaam bij de afdeling Reclassering
van het Leger des Heils*

”Leven met een geweten is een zwaar leven”
een interview van Jacquélien Bos met ex-gedetineerde Hans

“Weer ‘in de fout’ bij gebrek aan opvang en begeleiding”
*door ds. Th.M. Middelkoop, protestants geestelijk verzorger in de
Huizen van Bewaring “De Schans” en “Demershuis” te Amsterdam*

“Exodus breekt de geslotenheid open”
*door ds. Jan D.W. Eerbeek, protestants geestelijk verzorger
Huis van Bewaring en Gevangenis Scheveningen
en voorzitter van de Stichting Exodus*

“De samenleving straft soms levenslang”
*een interview van Piet Halma met de heer J.H. van Weerd,
ouderling voor justitiepastoraat in het Huis van Bewaring in Maastricht*

“Feest in het huis van bewaring”
*door Jannie Brouwer,
lid van de werkgroep Kerk en Gevangenis te Utrecht*

We zijn met z'n allen onbewust selectief bezig

De oorzaken van criminaliteit neem je niet weg door meer cellen te bouwen. Je moet de ziekmakende elementen in onze eigen samenleving opsporen. Ds. D.H. Gijsbers is hoofdpredikant bij het Ministerie van Justitie en nauw betrokken bij de ongeveer 30 protestantse geestelijke verzorgers die in 70 inrichtingen van Justitie werkzaam zijn.

Tijdens ons gesprek legt hij niet zozeer de nadruk op de gedetineerden die een welverdiende straf moeten uitzitten, alswel op hoe onze eigen samenleving inelkaar steekt. Hij zet zich met name af tegen de wat hij noemt Telegraaf-mentaliteit: mensen die wijzen op toeneemende normvervaging en zelf buiten schot blijven.

Vindt ds. Gijsbers dat onze samenleving zich kenmerkt door wilkeur: het is maar toevallig of je gepakt wordt en een lage of hoge straf krijgt? "Het is erger", zegt ds. Gijsbers. "We zijn met z'n allen onbewust selectief bezig. Zo is de kans om met Justitie in aanraking te komen voor iemand die een kleur heeft veel groter dan voor anderen. Kleur op zichzelf is voor veel mensen al verdachtmakend".

Conflictbemiddeling

De uitbreiding van de cellencapaciteit is voor ds. Gijsbers niet de oplossing om recidivisme te voorkomen. Eerder denkt hij aan vormen van conflictbemiddeling tussen dader en aanklager, of anders gezegd tussen klager en verweerder. Ideeën die zijn uitgewerkt door de inmiddels met VUT gegane prof. dr. H. Bianchi, voormalig criminoloog aan de V.U. te Amsterdam, wiens criminologisch Instituut bij diens vertrek is opgeheven. Al tijdens het voorarrest van gedetineerden zouden dergelijke confrontaties plaats moeten vinden.

Ds. Gijsbers denkt dat goed geschoolde, wijze mensen, die bijvoorbeeld in de VUT zijn gegaan, hieraan hun medewerking zouden kunnen verlenen.

Nu weet Justitie en de hele samenleving vaak geen raad met het "uitschot", zoals dat in de gevangnissen terecht komt: drugsgebruikers, psychiatrisch gestoorde mensen, minderheden. Binnen deze werkelijkheid werken de geestelijke verzorgers. Zij onderscheiden zich veelal van andere hulpverleners binnen de inrichtingen.

Ds. Gijsbers: "Het is vaak aan doenlijk dat je in hoge mate te maken hebt met mensen die veel tekort zijn gekomen in aandacht. Ze ervaren het als een weldaad serieus genomen te worden".

Ds. Gijsbers vertelt van een gedetineerde die hem om een gesprek vroeg. Deze gedetineerde wilde alles van hem weten: wie hij is en wat hij doet. Het gesprek duurde anderhalf uur. De gedetineerde zei na afloop dat andere hulpverleners geen tijd wilden uittrekken voor zijn vragen. Heb je dan geen probleem? was hun wedervraag. Ds. Gijsbers: "Het beschikbaar zijn zonder een direct gericht hulpaanbod maakt ons werk bevrijdend."

Anonimiteit

De wekelijkse kerkdienst is voor ds. Gijsbers een centraal gegeven in de protestantse geestelijke verzorging: "Deze diensten staan open voor iedereen, ze kenmerken zich door een zekere anonimiteit. Van hieruit kun je met mensen verder praten. De kracht van het Woord staat daar garant voor." Andere predikanten zien de kerkdiensten meer als een sluitstuk van ontmoetingen die in de voorafgaande week hebben plaatsgevonden, terwijl weer andere predikanten kiezen voor gespreksdiensten. Door de bezuinigingen zijn deze kerkdiensten echter steeds meer in de knel gekomen. Diensten op zondagmorgen worden bijna niet meer gehouden. Nachtdiensten in de weekends draaien tot zondagmiddag 12 uur . . . "Het is jammer dat we deze slag verloren hebben", zegt ds. Gijsbers.

De hoofdpredikant gaat volgend jaar met pensioen. Dan is hij bijna

twintig jaar betrokken geweest bij Justitiepastoraat. Eerst in jeugdgevangenis De Corridor te Zeeland, naast zijn werk als predikant te Veghel en Uden. Sinds 1980 werkt hij full-time bij Justitie.

Welke grote veranderingen heeft hij in deze periode meegemaakt?

"De jaren zeventig kenmerkten zich door wat genoemd wordt resocialisatie, het voorbereiden van gedetineerden op hun terugkeer in de samenleving." Misschien heeft men in de jaren van voorspoed de wezenlijke problematiek rond deviant gedrag wat onderschat en te gemakkelijk gedacht over gedragsverandering. Eind zeventig, begin tachtiger jaren, onder invloed van de economische regressie, worden door beleidsmakers veel goed bedoelde initiatieven binnen het gevangeniswezen terzijde geschoven: het non-sense beleid vraagt om efficiëntie zonder franje. Er is meer aandacht gekomen voor de beveiliging en de tenuitvoerlegging van straffen. Dit betekent een behoorlijke stap terug en doet geen recht aan de grote inzet van hulpverleners in voorbije jaren".

konvooi

telefoon: 033-943244
gironr.: 646902

redactieleden:
Jacqueline Bos
Ans Brandsma
Harm Dane
Piet Halma
Anne Janssens
Klaas de Jonge
Ton Pruisen

lay-out: Henk Coolen

adres redactie en administratie:
Postbus 203, 3830 AE Leusden

abonnementsprijs f. 12,50 per jaar
losse nummers f. 4,00

Als troost wijst ds. Gijsbers op golfbewegingen in deze sector: "Kerken kunnen misschien het voortouw nemen en zich sterk maken voor een andere benadering van de criminaliteitsbestrijding."

Solisten

Als het gaat om een grotere betrokkenheid van kerken bij de inrichtingen van Justitie ziet ds. Gijsbers verschillende mogelijkheden. Het liefst zou hij zien dat kerken actief bij het Justitiepastoraat in hun eigen woonplaats betrokken zijn. "Het is een slechte zaak als kerken het als een alibi zien dat er al iemand op dit terrein bezig is.

Justitiepredikanten op hun beurt moeten oppassen dat zij geen solisten worden. Zij zitten in een eenzame positie. Als je eenmaal benoemd bent, ben je aan jezelf overgeleverd". Met veel waardering spreekt ds. Gijsbers over het deputaatschap voor de geestelijke verzorging in de inrichtingen van Justitie, dat vanuit de gereformeerde kerken in Nederland contacten onderhoudt met Justitiepredikanten en binnenkort een handreiking voor kerkelijke vrijwilligers uit wil geven.

Verder zouden kerken meer gevoelig moeten zijn voor het opvangen van gedetineerden, meent ds. Gijsbers, alhoewel hij erkent dat hier een barrière ligt tussen het establishment binnen de kerken en de wereld van (ex) gedetineerden. "Misschien zou een zekere screening van kerkelijke medewerkers niet zo gek zijn. Het gevaar van systeembevestigend bezig-zijn is niet denkbeeldig. Toch zou een vraag van bijvoorbeeld plaatselijke diakonieën aan Justitiepredikanten naar meer betrokkenheid een weldaad kunnen zijn. Diakenen kunnen meer doen dan dit werk opnemen in hun collecterooster. Ze kunnen meedenken en meewerken om structuren te bedenken voor professionele hulp, zoals projecten voor begeleid kamerbewonen.

Verder zijn Justitiepastores gebaat met een soort kerkeraad of een commissie van bijstand. De predikanten zouden terug moeten kunnen vallen op zo'n adviescollege, bestaande uit mensen die van wangen weten en medeverantwoordelijk willen zijn voor praktische hulp. Nu is de situatie vaak zo dat de meeste kerkeraden niet eens weten dat dit werk gebeurt, terwijl er al veel vrijwilligers bij betrokken zijn".

"... Vooral nu het justitie-pastoraat met bezuinigingen is geconfronteerd, worden de problemen duidelijk.

Inrichtingen gaan proberen met zo weinig mogelijk personeel toch een zo optimaal mogelijke bewaking te realiseren. Dit heeft ernstige gevolgen voor het welzijnswerk ten behoeve van gedetineerden in het algemeen en voor het justitie-pastoraat in het bijzonder.

Binnen een aantal inrichtingen wordt dit pastoraat als een lastig fenomeen ervaren.

Predikanten zien hun werk op allerlei manieren in de verdrukking komen. Kerkdiensten worden naar andere tijden verschoven, soms zelfs naar de zaterdag.

Groepswork vervalt of komt op een ander - meestal ongunstiger - tijdstip. Hier en daar vervalt het stafoverleg van begeleidend kader. Zo zien justitiepastores hun zo moeizaam opgebouwde werk in korte tijd snel achteruit gaan en ze vragen zich af waar dit proces zal stoppen ..."

(Deputaten voor de Geestelijke Verzorging in de inrichtingen van het Ministerie van Justitie aan de Synode van Gouda).

PLAATSEN WAAR INRICHTINGEN VAN JUSTITIE GEVESTIGD ZIJN OF WORDEN

Gevangenis werpt mensen terug op zichzelf

door HERMAN FIJN

Wat zich afspeelt binnen de „hoge muren” van gevangenissen, is nauwelijks bekend. Wat het gevangenisbestuur daar doet, onttrekt zich ook aan de aandacht van de mensen buiten de muren. In onze samenleving is de plaats van de kerk een andere geworden. Dit is ook merkbaar bij hen die binnen de inrichtingen van Justitie werken. Het justitiebestuur verdient aandacht, omdat juist in gevangenissen mensen in een situatie komen te verkeren, die hen terugwerpt op zichzelf. Zij vragen ook wat hun plaats is onder ons.

Een boodschap van bevrijding komt moeilijk uit de verf in een inrichting. De gevangene bevindt zich niet in zijn natuurlijke omgeving. Dat weet hij. Dat maakt hem opstandig. Een van de gevangenispastors schrijft in de mededelingen over 1983 van de hoofdpredikant bij de inrichtingen van Justitie, dat de mens buiten die muren thuis hoort. Daar wonen zijn vrouw, kinderen, familieleden, vrienden. Ook al is dat thuisfront niet altijd hecht te noemen. De pastor wil foto's zien van de omgeving. Zijn dat de kinderen, de vrouw? Vist hij daar altijd? Foto's van de laatste vakantie. Het geeft een beeld van die persoon. Een aanknopingspunt om verder te praten. Hoe gaat het nu thuis? Aan het afstrepen op de kalender is ook te zien dat de mens hier niet thuis hoort. Een beeld

vormen van de sociale omgeving van de gevangene is niet voldoende. Het gaat om het totaalbeeld. Dat brengt het gesprek op de oorzaken van de detentie in het leven buiten die gevangenis. Hoe ervaar je het leven? Hoe gaat het feitelijk met dat leven? Wat verwacht je van het leven? Levert die detentie een positieve bijdrage aan de totaalbeleving? Gevreemd moet worden dat het meestal niet zo is. Dat heeft niet alleen te maken met de tijd en wijze van gevangenzitten. Het zijn de gevolgen van dat gedetineerd zijn, die soms zo heel lang merkbaar blijven.

Perspectief

Wat heb je als pastor te bieden aan iemand bij wie het ontbreekt aan zelfrespect, zelfvertrouwen, levensverwachting en moed? Bevoog-

ding wordt afgewezen. Pasklare antwoorden zijn er niet. Je biedt een perspectief, een God die investeert in mensen. Elk mens is voor God een schepsel van Hem, kostbaar in zijn ogen. Hij accepteert de mens juist in zijn zwakheid. De pastor vertelt van die betrokkenheid van God op de mens. Geprobeerd moet worden de mensen weer op de been te helpen. Zij moeten hun respect weer hervinden. Weer verantwoordelijkheid durven nemen voor zichzelf, maar ook voor de mensen die zij thuis moeten achterlaten.

De werkwijze van de pastor is in de loop der jaren niet veel veranderd. Er zijn kerkdiensten, groepsgesprekken en persoonlijke gesprekken. In de gespreksgroepen worden de onderwerpen vaak door de gevangenen zelf aangedragen. Gesprekken kunnen mislukken, want de mensen staan onder enorme druk. Gesprekken zijn toch heel wezenlijk. Mensen leren elkaar op een andere manier kennen. Het is soms voor het eerst in hun leven dat ze heel gericht met een gesprek bezig zijn.

Het komt voor dat met enkele ex-gedeteneerden blijvende contac-

ten ontstaan. Het initiatief ligt bij hen. Dat geeft aan dat de pastorale zorg positief ervaren is. Men wil daar iets mee doen.

Er zijn ook andere blijvende contacten. In de inrichting terugkerende mensen. Schaamte spreekt vaak uit hun houding. Een stoer grapje in de sfeer van "hier ben ik weer..." verandert daar weinig aan. Het is een zeer ontmoedigde groep mensen. Je blijft hopen op een wijziging in het leven van deze mensen. Een wonder.

De kerkdiensten zijn ook een vorm waarin de pastor het Evangelie binnen de muren brengt. Dat wordt op zeer verschillende manieren ge-

daan. Een eenvoudige liturgie. Een korte veelal directe preek. Een min of meer open einde kan aanleiding zijn voor een gesprek dat volgt na die preek. Muzikale medewerking is geregeld aanwezig. Soms lukt het gedetineerden zelf in te schakelen bij de dienst.

Bezuinigingen hebben ook de geestelijke verzorging in de inrichtingen getroffen. Vanuit Justitie werden voorstellen gedaan de geestelijke verzorging voortaan vanuit de plaatselijke gemeentes te laten geschieden. Een aandeel door die plaatselijke kerken in de geestelijke verzorging is belangrijk. Om de continuïteit van het werk te waarborgen

wordt toch de voorkeur gegeven aan de huidige structuur van het categorale pastoraat. Juist de aanwezigheid van een eigen geestelijke verzorging binnen de inrichtingen van Justitie maken het mogelijk dat de inbreng van plaatselijke kerken in de geestelijke verzorging deskundig begeleid wordt. Het gevangenis-pastoraat mag niet op zichzelf staan, het moet wortelen in de gemeente. Er is een gemeente "binnen" en een daar buiten. De gemeentes moeten op elkaar betrokken zijn. De gemeente kan deze bemoeienis niet alleen beperken tot het onderhouden van de gemeenschap in de inrichting. Na de detentie moet zij ook van betekenis zijn.

"Als echte prioriteit zie ik het zorgdragen voor een breder draagvlak van het justitie-pastoraat binnen de plaatselijke kerken/gemeenten. Het zou goed zijn via bijvoorbeeld de classes daar aan te werken. Dit is goed voor:

- 1. het functioneren van de justitie-pastor binnen de kerk;*
- 2. contacten tussen (ex-)gedetineerden en kerk;*
- 3. het goed vervullen van de dienende taak van de gemeente."*

(Deputaten voor de Geestelijke Verzorging in de inrichtingen van het Ministerie van Justitie aan de Synode van Gouda).

Kerkzaal met decoratie van Charles Eyck, huis van bewaring Maastricht C.W.O.I. Den Haag

Dienstverlening als alternatieve straf

door HERMAN FIJN

Sinds 1981 kent men binnen het strafrechtsapparaat een nieuw instrument: dienstverlening. Via een experiment is een wetsvoorstel tot stand gekomen. Dit is een alternatief voor de korte onvoorwaardelijke vrijheidsstraf (tot drie maanden).

Door maatschappelijk nuttige werkzaamheden te verrichten, kan iemand die een delict gepleegd heeft de schuld tegenover de maatschappij op een zinvolle manier vereffenen. Bij een vrijheidsstraf wordt iemand weggerukt uit zijn gezin, zijn werk, zijn sociale milieu. Na de periode van vrijheidsstraf moet weer getracht worden de "draad" op te pakken. Voor velen begint dan een lijdensweg, die ook kan leiden tot het opnieuw plegen van delicten. De reclassering hecht grote waarde aan deze vorm van anders afdoen van strafrechtelijke zaken. Daarom wil reclassering ook verantwoordelijk zijn voor de realisering, de organisatie en de berichtgeving over de afloop van elke dienstverlening.

Hoe komt een dienstverlening tot stand?

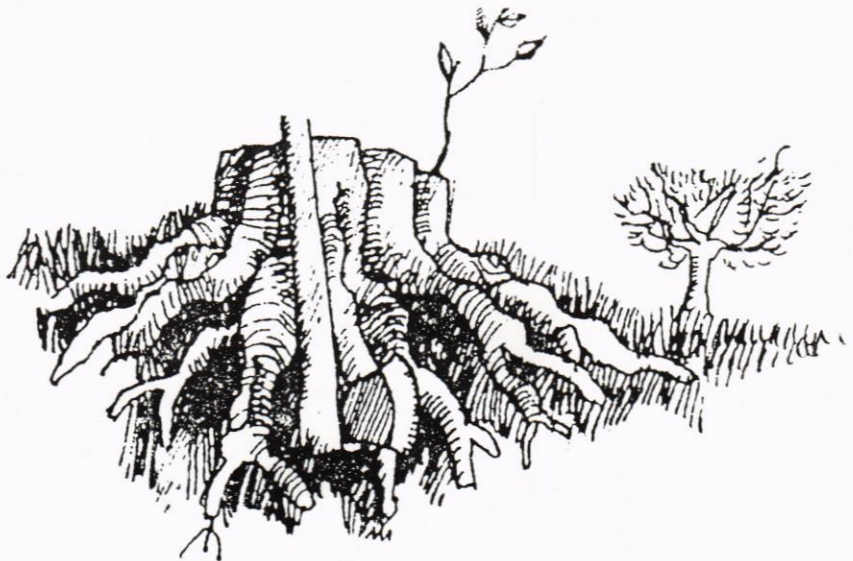
Het voorstel om voor dienstverlening te kiezen als alternatief voor de te verwachten vrijheidsstraf wordt doorgaans na overleg vooraf met de advocaat, de reclassering, of beide, door de verdachte zelf gedaan. De reclassering speelt een actieve rol bij het vinden van een geschikt werkproject, en het verder regelen van de dienstverlening. Gemaakte afspraken worden in een overeenkomst, waaraan de dienstverlener zich moet houden, vastgelegd.

Aan welke projecten valt er te denken?

- *Onderhoudswerkzaamheden aan scholen en andere gebouwen met een maatschappelijke functie;*
- *plantsoenwerkzaamheden;*
- *het knotten van wilgen;*
- *administratieve werkzaamheden.*

Werken in het kader van dienstverlening mag uiteraard geen concurrentievervalsing zijn. Het gaat om werk dat anders niet, of door een andere vrijwilliger, zou worden gedaan.

De duur van de dienstverlening wordt in de context van de strafrechtelijke behandeling vastgesteld. Het minimum is 30 uur en het maximum is gesteld op 240 uur.

Leven met een geweten is een zwaar leven

door JACQUELIEN BOS

Vierenhalf jaar heeft Hans in de gevangenis gezeten. Hij is bereid om over zijn ervaringen te vertellen.

Bij binnenkomst blijkt er een hevige stoeipartij met zijn zoon achter de rug te zijn: „Je ziet daar John, dat is mijn gabber. Mijn zoon en zo voelt hij dat zelf ook. Je hebt contact met die kerel”. Hans is een rondborstig mens die geen blad voor de mond neemt. Zijn persoonlijkheid is sterk als zijn vuisten; zijn verleden onvergelykbaar met dat van, wat hij noemt, „de burgers”. Jarenlang leverde hij een bikkelhard gevecht met zichzelf en met de maatschappij om te worden die hij is. Door zijn werk bij de reclassering is de gevangenis nog steeds een realiteit in zijn leven.

Als ik Willy niet had gehad dan had ik hier op dit moment niet gezeten. Dat is vreemd dat je op een gegeven moment iemand leert kennen, in dit geval Willy, waar je van houdt, waar je een heel raar gevoel van in je lijf krijgt. Dat je in één keer week wordt; vroeger was je kei- en keihard en nou word je ineens week. Dat kan iets met je gaan doen. Ik denk ook dat zij degene is die mij gereclasseerd heeft en niet de reclassering. Zij heeft dat eelt op mijn ziel zacht gemaakt. Hoe oud was zij? Heel jong, zevenentwintig maar gewoon gevoelsmatig iets voor je betekenen. Ik wist echt niet wat me was overkomen. Eerlijk niet.

Soestdijk

Het is gewoon bepalend waar je geboren bent. Als ik op Soestdijk was geboren, dan was ik nu, hoe heet een van die flapdrollen, Willem Jan of hoe heet die koekebakker. Niet dat ik met hem wil ruilen, begrijp me goed.

Maar als je ergens geboren wordt: je moeder speelt de hoer, je vader zit in de bajes, je moet je als klein kind buiten zelf redden. Er wordt niet naar gekeken of je wel of niet naar school gaat. Alles wat je gestolen hebt kun je lekker mee naar huis nemen. Je doet op een gegeven moment zaken met je vader, je moeder, met je eigen familie. Dat is een wereld, die anderen niet kunnen begrijpen omdat ze zelf uit een heel beschermd milieu komen.

De meeste jongens, waar ik dan mee praat, zijn mensen die bedrijfsongevallletjes waren. Ze weten vaak niet eens wie hun vader is.

Wat denk je dat er door kinderen heen gaat wanneer ze op zeer

jeugdige leeftijd de klanten van hun moeder moeten versieren, de mensen die met schepen aankomen, bijvoorbeeld in Amsterdam of Rotterdam of waar dan ook, die dan zo nodig moeten, dat je die dan bij je eigen familie om de deur moet gooien?

Mijn moeder was een temeier (een hoer, red.). Die heeft net zoveel om mij gegeven als om die tafelpoot want ik was een bedrijfsongeluk. In die dagen had je die pillen niet, hè. Nou en toevallig is ze nog teveel mens geweest om me niet ter plekke in het zand te stoppen.

Grote verschillen

Het is een hele harde wereld. Er zijn hele grote verschillen, mensen begrijpen elkaar niet. Ik bedoel: de mensen die gevangen zitten begrijpen de mensen die dan „de burgers” worden genoemd niet en de burgers weten helemaal niet wat het betekent om in zulke situaties opgevoed te worden.

Ik heb diepe bewondering voor de gevangenispredikant hier en voor de pater. Dat zijn mensen, ik begrijp het niet; elke zondag doen ze hun werk; door de week zijn ze altijd bereikbaar voor iedere gedetineerde. En het lijkt me nog vreselijk ondankebaar werk ook, want je moet natuurlijk niet verwachten dat daar de meest gelovige mensen op de banken zitten. Want dat zijn over het algemeen allemaal jongens die buiten nooit in de kerk komen. En toch de moed op kunnen brengen om het te blijven doen. Dat vind ik klasse, dat enkel al, dat is klasse ja, een stuk liefde van binnen geven en een stuk vertrouwen aan de jongens.

De pater zei laatst nog tegen

Willy of tegen mij: ik vind het vaak zo moeilijk om nog tegen iemand te zeggen dat het leven nog zin heeft. Wat is er dan zo mooi? Ja, als je in het hiernamaals gelooft, dan is dat hoogstwaarschijnlijk kolder, maar goed, wat heeft het leven voor zin voor sommige jongens? Die echt niemand, echt helemaal niemand hebben, die buiten op ze wacht?

Er is niemand, geen moeder of vader die zegt: „mijn zoon heeft vier, vijf jaar in de gevangenis gezeten, morgen komt hij vrij en dan ga ik hem ophalen. We gaan een nieuw leven beginnen.”

Er is niemand, hij komt terug bij zijn oude gabbers, bij zijn eigen ellende. Dus wat moet je dan? Dan is het heel moeilijk, vooral voor een pastoraal werker, om te zeggen: het leven heeft nog zin.

Waarom zo?

Ik heb een eigen mening over het geloof. Als er überhaupt iets bestaat hè, dan kijkt Hij naar beneden en dan denkt Hij in zijn eigen: wat hebben ze er een rotzooi van gemaakt. Dát denkt Hij in zijn eigen. Als ik ooit bij Hem kom te staan, dan zal ik ook aan hem vragen: waarom heb je mij in die dagen dáár neergezet, als er zoveel mogelijkheden waren op die hele aardbol hè, waarom nou juist in dát Amsterdam, in díe wijk, in díe straat, bij díe moeder, waarom?

Ik zeg het altijd zo: er is een grote strontput, een ladder waar dertig treetjes op zitten en voor vijftien treetjes staat hij in de stront hè. Nou, bovenaan die ladder staat iedereen die het in deze maatschappij gemaakt heeft, dat zijn alle bolle boffen van Nederland bij elkaar. En als ik dan voor mezelf ga kijken, dan sta ik op de vijftiende sport, dan sta ik ze allemaal, zoals ik zeg, in de kont te kijken, want ze staan allemaal boven me hè. Maar als ik het omdraai, sta ik boven hen. En dan bedoel ik: ik heb geleerd om op niemand neer te kijken. Maar ik heb toevallig vijftien van die sportjes afgelegd in de stront voordat ik eruit was, voor ik een normaal leven ging leiden. Voordat ik normaal met een vrouw, kinderen, een hond een normaal leven ging leiden. Daar heb ik

kei- en keihard voor moeten knokken, niet alleen ik, Willy heeft ontzettend veel mee moeten maken. Ik sta op dat sportje, net boven die stront. Degenen die boven me staan zijn allemaal op het 16e of 17e sportje begonnen. Die hebben nooit door de stront hoeven kruipen. Zo simpel ligt het gewoon.

Niemand heeft tegen mij te zeggen: die heeft het helemaal gemaakt. Ik zou het nooit meer over willen doen. Nu denk je misschien: die criminaliteit, nee, ik zou nooit meer dat gevecht met de maatschappij over willen doen. Nooit meer. Dat is het hardste gevecht dat ik ooit geleverd heb. Dat is het ergste, ik heb daar nog altijd de meeste moeite mee.

Vroeger was het zo: oog om oog, tand om tand. Degene die slaat zal geslagen worden. Ik heb nog wel eens de neiging om van me af te slaan en om van me af te beuken want als het aan mezelf ligt spring ik zo bij iemand naar binnen en beuk ik hem achter zijn bureau vandaan.

Eigen werelden

Een leven met een geweten is een heel zwaar leven. Dat is echt heel zwaar. En dan kom ik weer even terug op die mensen die naar iedereen in de maatschappij lopen te hakken en te zakken. Die zitten enkel maar in hun eigen wereldje. Iedereen die erbuiten komt, die anders leeft, die is niet goed, die deugt niet. Dat kan van buitenlandse mensen tot mensen zijn die niets met het geloof te maken willen hebben. Dan denk ik bij mijn eigen: zijn die mensen nou net zoals ik vroeger was, hebben zij eigenlijk wel een geweten?

Neem Lubbers. Een man die rijk is. Steenrijk. Van mij heeft hij de zegen, hij mag van mij honderd keer zoveel hebben als hij nu heeft, maar laat hij kijken naar de mensen die van f. 1300,- rond moeten komen. Mensen die vier, vijf keer modaal verdienen die mogen er elk jaar nog op vooruit gaan, terwijl de mensen die op de armoegrens zitten moeten dokken. Ik vind dat je als kerk dan met elkaar sterk moet maken en zeggen: Lubbers, CDA, dat kan niet.

Kun je in je werk iets doen met het gegeven, dat de Kerk ook ooit een lijdende Kerk was?

"Ik denk dat de (westerse) kerk buiten de muren onvoldoende weet heeft van de pijn van het leven. Het is juist dat die soms zelfvoldane kerk die marginale groepen nodig heeft om die pijn weer te leren verstaan. De theologie is toch een theologie van het in berinnering roepen van het lijden en van het daarin ook toegaan naar opstanding. Ik denk dat in de (protestantse) kerk die hele fundamentele gevoelswereld nauwelijks gemeenschappelijk wordt beleefd. Als gemeenschap moet je inderdaad ervaring hebben met pijn, met onderdrukking, om tot de essenties van geloof en Evangelie te komen."

(Uit een interview van Joost de Kort met justitiepastor Jan Eerbeek in "Kohelet" van mei 1987).

Weer „in de en begeleidin

Foto Audiovisie/Herzog

Behalve predikanten die „staan” (in een gemeente), of „liggen” (in het leger), zijn er ook predikanten die „zitten”. Ik bedoel de gevangenispredikanten.

Zo'n dertig in getal, her en der verspreid door het hele land over allerlei Inrichtingen van Justitie; full-timers en part-timers door elkaar, komend uit verschillende kerken.

door Th. M. MIDDELKOOP

fout” bij gebrek aan opvang

Ig De Protestantse Geestelijke Verzorging in de gevangnissen en Huizen van Bewaring wordt namelijk gedragen door een Interkerkelijke Commissie, waarin de grote kerken met diverse kleine kerken samenwerken.

Toch loopt de waardering voor ons werk nogal uiteen. Op spreekbeurten en dergelijke kom je daar allerlei varianten van tegen, vanaf “wat spannend om juist daar dominee te zijn” tot aan “kun je het Koninkrijk Gods niet achtenswaardiger dienen dan juist op deze plek . . .”.

Vooraf dat laatste is wellicht een indicatie van een veel groter en breder spanningsveld als het gaat om de criminaliteit. Want op afstand mag de criminaliteit dan spannend lijken en bijna “magisch” (zie de TV-series), als het diep in onze eigen stad binnendringt, of misschien wel ons eigen leven, dan blijkt het een dodelijk vergif dat mensen onteert, bang maakt, angstig en kwaad.

Ook ik kan als krantenlezer net zo geëmotioneerd reageren op geweldsdaaden, moord, chantage en gijzelingen als ieder ander burger. Maar de volgende dag zit ik wel oog in oog met de dader en leen hem mijn luisterend oor en toegewijd hart. Waarom? Omdat we als kerken toch intuïtief het besef hebben meegekregen dat zonde en schuld niet ophouden bij de grenzen van strafrecht en gevangenis. De uitspraak van Jezus: “Wie van u zonder zonde is, werpe de eerste steen . . .” is geen poging de ernst van de zonde te bagatelliseren of te negeren, integendeel, maar wel om ons er aan te herinneren dat het verschil tussen zondaar en rechtvaardige hoogst betrekkelijk is.

Weinig ruimte om te staan

Eigenlijk weten we dat ook wel. Het verschil tussen de knoeier met zijn belastingaangifte en een bankovervaller mag dan emotioneel erg groot zijn, voor de wet is dat hoog-

uit een gradueel verschil.

Wijzer is het ons te meten aan het woord van de apostel Paulus: “Wie meent te staan, zie toe, dat hij niet valle . . .” (1 Cor. 10 : 12). Intussen zijn velen in onze samenleving wél gevallen. Maar de eerlijkheid gebiedt te zeggen, dat ze voordien ook weinig ruimte hadden om te staan. In grote meerderheid zijn ze afkomstig uit groepen die we gemakshalve typeren als rand- en risicogroepen.

Het welslagen van een (opgroeiend) mens in onze samenleving is namelijk afhankelijk van een aantal grondvoorwaarden. Ik noem er enkele: een veilig huis (materieel en immaterieel), perspectief, een basisopleiding, werk. Al die dingen die een mens binding geven aan de samenleving en daardoor een besef van erkenning kunnen zich vroeg of laat gaan vertalen in onverschilligheid, haat en agressie en dan is het hek van de dam, en spoelen mensen aan in een gevangenis. Zo wil de samenleving dat, zo vertaalt de politiek dat en zo voert het strafrecht dat uit. Ik heb daar geen moeite mee, mits er maar een preventieve werking van uit zou gaan, mits strenger straffen zou afschrikken dan wel dat mensen als vernieuwd de gevangenis zouden verlaten.

Maar juist hier beginnen mijn grootste zorgen. Heel in het begin van de detentie willen mensen, in het gesprek met de dominee, nog wel eens heel open staan, bewust van hun daad en de ernst daarvan voor derden. Maar allengs, als er straf zonder pardon wordt uitgevoerd en maanden tot jaren gaat duren, zie ik hoopvolle idealen, gebaseerd op de wil om iets goed te maken of opnieuw en anders te beginnen, menigmaal omslaan in diepe teleurstelling en verbittering.

En naar de “vernieuwde” mens kun je fluiten, tot schade van hem en ons, want wat voor type mens krijg je terug? Wat er nog aan banden met de samenleving was, is

goeddeels verminkt of gewoon verdwenen: relaties, werk, inkomen, perspectief en vooral de achting van de mensen. Eens een dief, altijd een dief. Eens een bajesklant, altijd een bajesklant. En zo zie je mensen in een neerwaartse spiraal verder verloederen.

Een triest verhaal? Ja, maar ik kan ook andere punten noemen.

In het contact met de dominee ontstaat vaak weer een besef van mens-zijn, van erkenning en soms ook hoop. Daar licht ook de ontmoeting op met de Ander Die gekomen is om het verlorene te zoeken en te behouden. Soms onuitgesproken is die sfeer aanwezig, in de persoonlijke gesprekken, in de gespreks-groepen en in de kerkdiensten die bijna massaal bezocht worden. En dat niet alleen om “er even uit te zijn” – velen kunnen kiezen tussen recreatie of kerkdienst – want in menig persoonlijk of groepsgebesprek klinkt de preek terug! Daarnaast is er het contact met de relaties, waar soms minstens zoveel wanorde en hopeloosheid heerst als bij de gedetineerden zelf. Voorts draaien de geestelijk verzorgers mee in het staf-overleg, de gedetineerdenbesprekingen, het directie-overleg en zijn er contacten met advocaten, reclas-seringsambtenaren en natuurlijk last but not least met de kerken. Want zij toch zijn het die haar Dienaren afvaardigen naar deze plek.

Ook al is ons werk omgeven met de grootst mogelijke geheimhouding en vertrouwelijkheid, men moet weten dat we er zijn en hoé we er zijn, namelijk als getuige van Hem Die niet laat varen het werk van Zijn handen. Zijn maaksel zijn wij en zij, hoe dan ook!

Daarom blijf ik toch maar verder gaan met dat bijzondere werk in “De Schans” en de “Demersluis”, twee torens van de Bijlmerbajes, van paviljoen naar paviljoen en van cel naar cel, met hier een traan en daar een lach. Zo doen de andere collega's dat met mij en velen zijn

ons daarin voorgedaan, waaronder de in het Amsterdamse niet onbekende ds. A.A. Klapwijk.

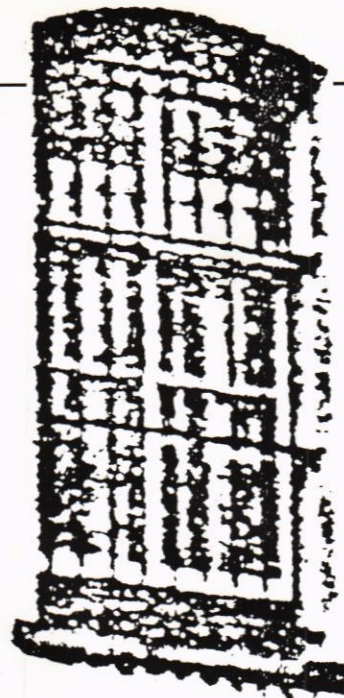
Ook de signalen naar buiten blijven niet onbeantwoord. Vanuit Mijdrecht waar ik woon en waar ik kerkelijk en ambtelijk onder ressorteer, is er een actieve groep gemeentelieden die mijn werk naar vermogen tracht mee te dragen onder andere in gespreksgroepen en kerkdiensten en heeft zo een bijzondere band met "De Schans". De kerken van Abcoude hebben dat weer met de "Demersluis" en ook diverse Amsterdamse kerken waaronder de Waalkerk en de Thomaskerk-gemeente laten zich niet onbetuigd. Zo zijn de kerken ook achter die hoge betonnen muren "vindplaatsen van het heil".

Maar er blijven wensen over. Veel ex-gedetineerden gaan weer opnieuw "in de fout" bij gebrek aan opvang, begeleiding en vastigheid, zie het voorafgaande. Daarom zou er, dunkt mij, naast het zeer gewaardeerde werk van het "Regenboogproject", dat zich vooral richt op de verslaafden, ook plaats kunnen zijn voor een project voor ex-gedetineer-

den met iets als begeleide kamerbewoning etc., vergelijkbaar met het Exodus-project van de Haagse Kerken en de gevangenispredikanten aldaar. Zo velen weten niet hoé te leven of opnieuw te beginnen. Zo'n project zou zeker in een klemmende behoefte kunnen voorzien. Ach, misschien pakt een gemeente of Diakonie deze hartekreet wel op en komen we elkaar hier of daar wel tegen . . . Maar als dit artikel ertoe heeft bijgedragen u een beter inzicht te verschaffen over ons werk én over de achtergronden van veel crimineel gedrag, dan ben ik heel erg blij. Want de kloof tussen hen en ons lijkt groter dan die in werkelijkheid is. Zeker, slachtoffer kunnen we allemaal worden, maar dader eveneens, tenzij . . .

Ds. Th.M. Middelkoop is Prot. Geestelijk Verzorger in Huizen van Bewaring "De Schans" en "Demersluis" in Amsterdam.

Dit artikel is overgenomen uit het Kerkblad Amsterdam 14e jaargang nr. 13

Kan de boodschap van Jezus Christus een nieuwe zingeving aan de gedetineerden schenken?

"Nieuwe zingeving ontstaat alleen daar waar je identiteit kunt vinden, dat kan hier wel, maar dat vraagt erg veel. Veel mensen hier staan, gezien hun achtergronden, uiterst kwetsbaar in het leven. Geloof geeft ons m.i. een identiteit, we worden weer personen, en we hebben weer deel aan die heilsgeschiedenis, die ook niet zonder ons kan. Je bent allereerst bezig met mensen helpen te ontdekken dat ze meer zijn dan dat waarvoor ze hier zitten, je helpt mensen tot zichzelf komen. Je kunt alleen over schuld spreken vanuit een wezenlijk gevoel van geaccepteerd zijn door de ander. Dan ga je samen met die ander zoeken naar wat er met jou is gegeven aan deze wereld en hoe in jou een stukje van het Koninkrijk tot ontwikkeling komt. Als je zo naar mensen kijkt, ontdek je welke fijne mensen hier zijn."

(Uit een interview van Joost de Kort met justitiepastor Jan Eerbeek in "Kohélet" van mei 1987).

Exodus breekt de geslotenheid open

door JAN EERBEEK

Zondagmiddag kwart voor zes. Zoals iedere zondagmiddag kerkdienst in het Huis van Bewaring aan de van Alkemadelaan in Scheveningen. Veertig bewoners en een aantal mensen van buiten begroeten elkaar. Er is koffie en de mensen raken met elkaar in gesprek. De ontmoeting, voor en na de dienst, hoort er wezenlijk bij. We vormen met elkaar een grote kring rondom de liturgische tafel met de bijbel, de kaarsen en de bloemen. Het is het begin van een wekelijkse viering te midden van de grote geslotenheid van het leven achter de muren.

De dienst begint. "Naar de kerkdienst op zondag kijk ik uit" zei iemand eens "omdat je daar even iets heel anders beleeft." "Het lucht je op . . .". Onze hulp is in de naam van de Heer . . . Genade zij u en vrede . . . Er wordt met overgave gezongen. We bidden samen. En er is grote aandacht bij de lezing uit de bijbel en de uitleg. En dan aan het eind de voorbeden en de zegen: De Here zegene ons en Hij behoede ons. Uitgesproken in een met diepe eerbied gevulde stilte.

Integratie

Naast de kerkdiensten is er het individueel pastoraat en zijn er wekelijks druk bezochte gespreks-groepen. Tijdens deze gespreks-groepen wordt meestal het thema van de komende kerkdienst aan de orde gesteld, zodat ze ook als voorbereidingsgroep functioneren. Dit werk kan en mag niet op zichzelf bestaan. Het zal gedragen moeten worden door de kerkelijke gemeenschappen buiten de gevangenis.

Veel mensen in de gevangenis voelen zich afgeschreven en gaan er van uit voor het leven getekend te zijn. Het evangelie roept ons ertoe op de gemeenschap met medemensen in de gevangenis te onderhouden. Zo wil de Stichting Exodus de Haagse kerken betrekken bij het gevangenispastoraat. Exodus gaat uit van de Haagse Raad van Kerken en is vijf jaar geleden opgericht door predikanten, aalmoezeniers en vrijwilligers die in het gevangeniscomplex Scheveningen werkzaam zijn.

Vrijwilligers

De verbondenheid komt tot uitdrukking in de deelname van vrij-

Kerkzaal gevangenis Breda

C.W.O.I.

willigers. Door de bewoners wordt die deelname op zeer hoge prijs gesteld. Zij doorbraken de geslotenheid en door hun aanwezigheid geven ze er blijk van dat mensen in de gevangenis erbij blijven horen. De vrijwilligers komen regelmatig. Ze nemen gemiddeld één keer per twee weken aan een kerkdienst of gespreksgroep deel. De ervaring van de meesten is dat ze uiteindelijk vooral ook voor zichzelf komen. De intentie iets te doen voor anderen is gebleken van grote betekenis voor hen zelf te zijn. Zoals iemand eens zei "het verandert je kijk op het leven, je gaat veel bewuster geloven".

Voor de vrijwilligers in het pastoraat worden regelmatig evaluatiebijeenkomsten gehouden.

Nazorg

De zorg van de kerk zal zich, indien nodig, ook moeten uitstrekken tot de periode na de detentie. Dat is de tweede doelstelling van de Stichting Exodus. Er zijn twee projecten van nazorg: een Open Huis en een Huis voor Begeleid wonen. De aan de projecten ten grondslag liggende gedachte is dat de kerkelijke gemeente in mensen en mogelijkheden dienstbaar kan zijn bij wat mensen nodig hebben om op weg te kunnen gaan naar een als zinvol beleeft toekomst.

Het Open Huis

Het Open Huis bestaat bijna vijf jaar en wordt draaiende gehouden door vrijwilligers. Het is twee keer per week geopend en biedt mogelijkheid van ontmoeting, gesprek, ontspanning en creativiteit. Er zijn goedkope maaltijden. Verder kan er op beperkte schaal in voorkomende gevallen praktische hulp worden geboden.

Het Huis voor Begeleid Wonen

Als tweede project van nazorg is eind april het Huis voor Begeleid Wonen geopend. Veel bewoners van de gevangenis heeft het aan kansen en mogelijkheden ontbroken om naar een door hen als zinvol beleefd bestaan toe te groeien.

Je ontmoet veel mensen die zijn opgegroeid in achterstandsituaties. Er is een complex van factoren waardoor een vicieuze cirkel kan ontstaan. Criminaliteit staat veelal niet op zichzelf, maar heeft te maken met de persoonlijke geschiedenis en leefomstandigheden.

Iedere bewoner heeft een eigen kamer en er is een huiskamer voor gemeenschappelijk gebruik. Maar het gaat om meer dan wonen alleen. Met de bewoner samen wordt een begeleidingsplan opgesteld. Het doel is mensen te begeleiden in het ontplooiën van hun mogelijkheden op weg naar zelfstandigheid. De begeleiding richt zich op het kunnen voeren van een eigen huishouding, het zoeken naar (vrijwilligers-) werk, het vinden van een zinvolle vrijetijdsbesteding, het leggen van contacten, het ontwikkelen van sociale vaardigheden en het geven van ondersteuning bij het volgen van een opleiding. Het komt voor een be-

langrijk deel neer op het vergroten van kansen. Er is een werkgelegenheidsproject in voorbereiding om de bewoners gelegenheid te bieden werkervaring op te doen.

Beroepskrachten en vrijwilligers

Aan de nazorgprojecten is een aantal beroepskrachten, allen op parttime basis, verbonden. Het zijn: een coördinator voor het gehele werk en een coördinator voor het Open Huis, vier begeleiders voor bewoners, een psychologe, een pastoraal werker en een administratief medewerker. Deze beroepskrachten zijn nodig vanwege de deskundigheid en de continuïteit. Maar het professionele werk is in deze projecten onlosmakelijk met de deelname van vrijwilligers verbonden. De vrijwilligers kunnen veel praktische ondersteuning geven en door hun aanwezigheid en contact met de mensen meehelpen een goede sfeer in het huis te maken. In de diverse projecten van Exodus werken 150 vrijwilligers mee, waaronder een aantal in het woon-project.

Op korte termijn wordt een initiatief genomen om te komen tot een kring van gastadressen. Het gaat dan om mensen die een "thuis" willen zijn voor een bewoner, een plaats waar je je geaccepteerd weet, ervaringen kwijt kan en nieuwe ervaringen kan opdoen.

Stand van zaken

Het woonproject is gevestigd in twee herenhuizen. Ze bieden de mogelijkheid van bewoning aan tien personen. In de eerste fase zijn we van start gegaan met vier bewoners. Dit vanwege de beschikbare begeleidingsstructuur. Deze is nog onvoldoende voor een groter aantal bewoners.

De financiering van de verbouwing van de huizen en de toekomstige exploitatie in de eerste fase is mogelijk gemaakt door plaatselijke en regionale kerken, fondsen en donateurs.

Wij hopen meer kerken voor het project te interesseren om daarmee de begeleiding te kunnen uitbreiden en het aantal bewoners te kunnen vergroten.

In gevangenispastoraat en nazorg liggen voor de kerken vele mogelijkheden om pastoraal en diakonaal over de grenzen van de eigen gemeente heen te reiken. En mensen nabij te zijn in de zorg om het leven.

Foto Audiovisie/Vollmer

Een handreiking over het justitiepastaat en de kerkelijke gemeente.

De gereformeerde deputaten voor de geestelijke verzorging in de inrichtingen van het Ministerie van Justitie dragen zorg voor de uitgave van bovengenoemde handreiking. Daarin wordt informatie geboden over het justitiepastaat, het "vrijwilligerswerk" en de betrokkenheid van de kerken bij één en ander.

De handreiking dient ertoe de inhoud en de vormgeving van de contacten tussen het justitiepastaat en de kerkelijke gemeente te helpen invullen. Met name plaatselijke werkgroepen en commissies kunnen hiermee hun winst doen.

De handreiking verschijnt in de loop van 1988 en is dan te bestellen bij het Dienstencentrum van de Gereformeerde Kerken in Leusden. De prijs van de uitgave is nog niet bekend.

De samenleving straft soms levenslang

door PIET HALMA

Hij ziet zichzelf als een verbindingsschakel tussen de kerk binnen en buiten de gevangenis. De heer J.H. van Weerd is ouderling met een speciale opdracht voor Justitiepastoraat in het Huis van Bewaring in Maastricht. Hij doet dit vanuit de protestantse kerkgemeenschap in zijn woonplaats. Via het deelnemen aan kerkdiensten en het meedraaien in gespreksgroepen raakte de heer Van Weerd geïnteresseerd in deze bijzondere vorm van pastoraat.

"Ik vind het belangrijk dat er een goede relatie is tussen de plaatselijke kerken en de geestelijke verzorgers in de penitentiaire inrichtingen van justitie, omdat de kerk zich niet kan onttrekken aan de opdracht de mens in nood bij te staan", vertelt de heer Van Weerd, die zich hierbij beroept op een woord van Jezus "Ik zat in de gevangenis en gij hebt Mij niet bezocht".

De heer Van Weerd: "Wat de gedetineerde ook heeft gedaan, hij of zij blijft een medemens die je niet in de steek mag laten".

Schuld

Wat doet dit werk jezelf als je er zo nauw bij betrokken bent?

"Je komt uit op allerlei vragen: waarom zit die ander achter tralies en kan ik vrij in- en uitlopen? Ben ik wel zoveel beter? Door dit werk ben ik degene die in de fout is gegaan, met andere ogen gaan zien. Daarbij moet je uiteraard wel de realiteit in het oog houden; de schuld voor het gepleegde komt toch grotendeels voor rekening van de gedetineerde. Verder maakt dit werk je duidelijk dat de maatschappij bijzonder hard over ex-gedetineerden oordeelt. Al is voor de daad geboet, de samenleving straft soms levenslang. De delinquent blijft een paria. Dit is volgens mij de voornaamste oorzaak van recidivisme. Van de opvoedende werking die van een straf uit moet gaan komt zo niets terecht. Dit overkomt niet alleen de (ex) gedetineerde, maar ook de eigen familie en soms vriendenkring".

Doen en laten

Ook kritiek op het justitie-apparaat houdt de heer Van Weerd niet voor zich: "Door het te weinig aandacht schenken aan het feit dat een gedetineerde van de vroege morgen tot de late avond verteld wordt wat hij heeft te doen en te laten, werk je onrust in de hand. Na een lange detentie verliest een gedetineerde zijn zelfstandigheid, wat bij terugkomst in de maatschappij tot moeilijkheden leidt. Verder ontstaat vaak de indruk dat er willekeurig recht wordt gesproken, vanwege de grote diversiteit in straffen voor eenzelfde of soortgelijk delict."

Kerkewerk

Hoe kijkt een gedetineerde aan tegen de geestelijke verzorging en de betrokkenheid van een plaatselijke kerkgemeenschap?

Volgens de heer Van Weerd realiseert zo iemand zich nauwelijks dat de geestelijke verzorging kerkewerk is. Men voelt zich immers niet of nauwelijks verbonden met de kerk? De geestelijke verzorger wordt wel als onmisbaar ervaren: hij is iemand tegen wie je vrijuit kunt praten.

Eerste opvang

De heer Van Weerd laat regelmatig weten waar hij mee bezig is en waarom, onder andere in het plaatselijk kerkblad. Toch is hij nog niet tevreden: onbekendheid met het gevangenispastoraat blijft. Voor plaatselijke kerken ziet hij vooral een taak liggen voor eerste opvang als iemand vrijkomt, om een terugvallen in de criminaliteit te voorkomen. "Juist het gebrek aan voldoende middelen van bestaan is er vaak de oorzaak van dat men de problemen op de voor hem bekendste en gemakkelijkste weg oplost."

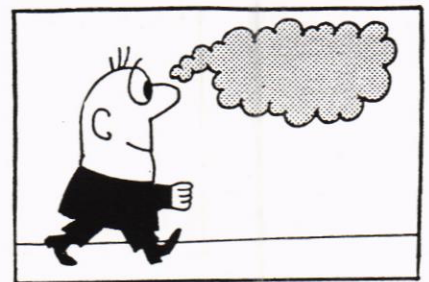

Foto Audiovisie/Herzog

Vrij parkeren in Maastricht

door PIETER HOOGESTEIJN

Het nieuwe opvanghuis voor ex-gedetineerden in Maastricht, het huis "Vrij Parkeren", draait sinds kort op volle toeren. Nadat de gelijknamige stichting het pand in oktober vorig jaar officieel opende, heeft het opvanghuis zoveel bekendheid gekregen dat alle negen kamers bezet zijn. "Vrij Parkeren" is het derde opvanghuis voor ex-gedetineerden in Nederland, naast "Huis artikel 26" en het "Tussenfasehuis" (voor vrouwelijke ex-gedetineerden) in Amsterdam.

"Vrij Parkeren" is een initiatief van een aantal maatschappelijk wer-

kers van het Leger des Heils in Maastricht. Eén van hen, Roelie Verbeek: "De plannen voor een opvanghuis waren er heel lang geleden al, maar het is altijd een beetje blijven liggen. We liepen in ons werk met mensen in het Huis van Bewaring steeds tegen de noodzaak van zo'n huis aan. Mensen die, als ze uit de cel komen, op straat komen te staan. Geen huis, daardoor geen geld van de sociale dienst: ze komen in een kringetje terecht. Met een opvanghuis kun je dat doorbreken."

In de Pastoor Heijnenstraat in Maastricht werd uiteindelijk een pand gevonden en na een opknappingsbeurt ingericht als opvanghuis. Coördinator is Frank Rademaker, net afgestudeerd van de sociale academie, die het huis als vrijwilliger draaiende houdt. Rademaker: "We kunnen hier acht à negen mensen tegelijk onderdak bieden. De opvang is bedoeld voor mensen die huisvestingsproblemen hebben doordat ze in aanraking zijn geweest met Justitie. Ze kunnen hier ongeveer drie maanden blijven, zodat ze een beetje de tijd krijgen om vaste huisvesting te zoeken. Als ze hier wonen, kunnen ze dit adres aan de sociale dienst opgeven zodat ze in ieder geval een uitkering krijgen. Iedereen vanaf ongeveer achttien jaar kan hier terecht, zowel mannen

als vrouwen. Je betaalt dan elke maand ongeveer vierhonderd gulden huur. Dat is wel vrij veel, maar het is dan ook de bedoeling dat ze uiteindelijk self-supporting worden."

Anders dan Huis artikel 26, dat sinds de oprichting te maken heeft met vijandige buurtbewoners die het maar niks vinden om ex-gedetineerden in de straat te hebben, werd "Vrij Parkeren" al snel door de buurt geaccepteerd. Rademaker: "Vóór de opening hebben we de buurt uitgenodigd om kennis te maken. Daar zijn zo'n vijftig mensen op afgekomen. Tot nu toe hebben we nog geen enkele negatieve reactie gehad."

Langzaam maar zeker begint het Maastrichtse opvanghuis meer bekendheid te krijgen en neemt de klandizie toe. Rademaker: "De mensen kunnen hier een beetje tot rust komen, ze kunnen zich werkelijk een beetje voorbereiden op hun terugkeer in de maatschappij. We zijn nu voor zover ik weet het enige opvanghuis in heel zuid-Nederland en ik ben bang dat dat niet genoeg is; als we nog meer bekendheid krijgen, denk ik dat we met wachtlijsten gaan werken."

Het adres van "Vrij Parkeren" is: Pastoor Heijnenstraat 44, 6227 TE Maastricht, telefoon 043 - 613973.

Overgenomen uit KRI van april '87.

Feest in het huis van bewaring

door JANNIE BROUWER

Zondag in het Huis van Bewaring in Utrecht. We zitten in een grote kring. Stoelen worden bijgezet, er zijn zeker wel 35 mensen. Dominee Noordhoek stelt de vele nieuwkomers voor. Dan begint de dienst met "Vandaag is het feest!"

Sommigen lachen begrijpend en instemmend. Ik — één van de protestantse bezoek(st)ers — denk: Feest? Het is toch lijdenstijd? Vastentijd?

De predikant vertelt dat het vandaag Holi Phagwafeest is voor de Hindoestanen. Dit hebben enkelen uit onze kring hem verteld. Ze vinden het heel moeilijk om juist nu niet thuis te kunnen zijn. Het Phagwafeest is een nieuwjaarsfeest volgens de Indiase (maan-)kalender. Maar het is ook een lentefeest: het symboliseert de dood van de winter (het koude en sombere jaargetijde) en de geboorte van het warme, fleurige jaargetijde. Het is een feest van de overwinning van het goede op het kwade. Een eenheidsfeest.

We zingen met elkaar. Een duo speelt klassieke muziek op gitaren. Er worden enkele stukken uit de bijbel gelezen, ook een indiaas verhaal. In de preek wordt hierop ingegaan. Het gaat over

— het nieuwjaarsfeest zoals Hindoes dit beleven — met veel symboliek: o.a. het verbranden van huisvuil, het naar elkaar

strooien van kleurstoffen, het besproeien van reukwater;
— het nieuwe jaar zoals wij dat inluiden — met veel vuurwerk en geknal;
— het lentefeest zoals in het oosten van het land gevierd wordt — met paasvuren;
— het paasfeest zoals christenen dat vieren — het feest van de overwinning, voorafgegaan door de lijdensweken, een tijd van inkeer, gebed en vasten.

Het gaat over vergeving, verzoening, over Christus de opgestane Heer. Geven — vergeven horen bij elkaar.

Tot zover iets over de preek. Er is veel om over na te denken. Tijdens het gitaarspel is het dan ook muisstil. Totdat . . . een snaar knapt. Er wordt gelachen en spontaan geapplaudiseerd. Het ijs is gebroken.

In de voorbeden wordt speciaal gedacht aan twee mensen uit ons midden. Het slotlied "*We shall overcome*" wordt nog forser gezongen dan anders. Vooral het moedevende refrein

*"oh, deep in my heart
I do believe
we shall overcome someday"*

Na de zegen wordt een krantenartikel uitgereikt over het Holi

Phagwafeest. De dominee besproeit ons met reukwater. Enkele Hindostaanse Surinamers delen bloemen uit: ieder gaat met een narcis-in-knop naar eigen huis of cel. Eén knop: teken van hoop, van leven.

De volgende avond, bij thuiskomst: mijn narcis staat in bloei. Weer dat gevoel van blijdschap, van verbondenheid. Zouden de anderen dat vandaag ook zo beleven?

Enkele adressen

Centraal Bureau Reclassering Leger des Heils
Leidseplein 3
1017 PR Amsterdam
Tel. 020 - 262606

De Nederlandse Federatie van Reclasseringsinstellingen
Bureau van de Federatie
Zuiderparkweg 280
5216 HE 's-Hertogenbosch
Tel. 073 - 123221

Federatie van Instellingen voor Alcohol en Drugs, FZA
Rembrandtlaan 2A
3720 AD Bilthoven
Tel. 030 - 780724

Themadag op 16 januari 1988

Gevangenis pastoraat- gemeentepastoraat

In plaatsen, waar een gevangenis (inrichting van Justitie) is gevestigd, bestaat doorgaans geen contact tussen het pastoraat aan of met gedetineerden en het pastoraat in de kerkelijke gemeente. Daardoor voelen de pastores die aan zo'n inrichting zijn verbonden zich vaak geïsoleerd, terwijl de gemeente geen weet heeft van wat er zich dichtbij op het eigen grondgebied afspeelt.

In Den Haag tracht de Stichting Exodus, die zich inzet voor de opvang van gedetineerden en hun familieleden, beide vormen van pastoraat op elkaar te betrekken, hetgeen voor alle betrokkenen een verrijking blijkt te betekenen.

Wat dit concreet inhoudt en hoe de in Den Haag opgedane ervaringen ook elders benut kunnen worden, staat op deze dag centraal.

Deelname:

Kerkeradsleden uit plaatsen met een inrichting van Justitie

Medewerking:

J.D. Eerbeek van de Stichting Exodus te Den Haag

Begeleiding:

Mevrouw L. Hacquebord

Nadere informatie:

Toerustingscentrum, Postbus 202, 3830 AE Leusden.
Telefoon 033 - 943244

Huizen van Bewaring

Alkmaar h.v.b. "Bergerhout"
Almelo h.v.b. voor mannen
Amsterdam penitentiaire inrichting
"Over-Amstel" waarin ondergebracht
h.v.b. voor mannen "De Amstel"
h.v.b. voor mannen "Demersluis"
h.v.b. voor mannen "De Schans"
h.v.b. voor mannen "Het Schouw"
h.v.b. voor mannen "Het Veer"
+(foba)
h.v.b. voor mannen "De Weg"
h.v.b. voor vrouwen "De Singel"

Amsterdam h.v.b. Havenstraat
Arnhem h.v.b. voor mannen
Assen h.v.b. voor mannen
Breda h.v.b. voor mannen
's-Gravenhage h.v.b. voor mannen
's-Gravenhage jeugdh.v.b. "De Sprang"
Groningen h.v.b. voor mannen en
h.v.b./gev. voor vrouwen
Haarlem jeugdh.v.b. "De Vest"
Haarlem h.v.b. voor mannen
's-Hertogenbosch h.v.b. voor mannen
Leeuwarden h.v.b. voor mannen
Maastricht h.v.b. voor mannen en
h.v.b./gev. voor vrouwen
Middelburg h.v.b. voor mannen
Nieuwersluis h.v.b. voor mannen
Roermond h.v.b./gev. voor mannen
Rotterdam h.v.b. voor mannen
Utrecht h.v.b. voor mannen (Wolvenplein)
Utrecht h.v.b. voor vrouwen (Gansstraat)
Vught h.v.b. voor mannen "De Ley"
Zutphen h.v.b. voor mannen
Zwolle h.v.b. voor mannen

Gevangenis

Alkmaar gev. "Schutterswei"
Breda gev. "De Boschpoort"
Doetinchem gev. "Nederheide"
(half open inrichting)
Grave gev. "de Raam" (half open inrichting)

's-Gravenhage gevangenis
Heerhugowaard gev. "Westlinge"
(half open inrichting en sinds 1986 ook h.v.b. voor subsidiair gestraften)
Hoorn gev. "Oostereiland"
Sevenum gev. "Ter Peel" (half open inrichting voor vrouwen)
Stevensbeek (half open inrichting voor mannen)
Veenhuizen Strafinrichtingen
gev. "Esserheem"
gev. "Groot Bankbosch"
gev. "Norderhaven"
Vught jeugdgev. "Nieuw Vosseveld"
Winschoten jeugdgev. "Noorderschans"
Zeeland P.T.K. "De Corridor" (half open inrichting)
Zutphen jeugdgevangenis

P.O.I.'s (Open Inrichtingen)

Almelo "Niendure"
Almen "Rozenhof"
Grave "De Marstal"
Hoorn "De Sluis"
Maastricht p.o.i. voor vrouwen
Middelburg p.o.i.
Roermond "Te Roer"
Veenhuizen "Vleddervoort"
Warnsveld "De Graafse Kamp"

Bijzondere inrichtingen van het gevangeniswezen

's-Gravenhage Penitentiair Selectie Instituut
's-Gravenhage Penitentiair Ziekenhuis

T.B.R. Inrichtingen

Balkbrug rijksasiel "Veldzicht"
Groningen "Dr. S. van Mesdag-kliniek"
Utrecht rijksasiel
Pieter Baan Centrum
Utrecht advieskliniek
"Dr. F.S. Meijers Instituut"

Kinderbescherming

Amersfoort rijksinr. voor jongens
"Op de Berg"
Amsterdam rijksinr. voor jongens
"Lloydhotel"
Breda rijksinr. voor jongens
"Den Hey-Acker"
Den Dolder rijksinr. voor jongens
"Den Engh"
Nijmegen rijksinr. voor jongens
"De Hunerberg"
Overberg rijksinr. voor jongens
"Overberg"
Rotterdam rijksinr. voor jongens
"Kralingen"
Zeist rijksinr. voor meisjes
"De Lindenhorst"
Zeist rijksinr. voor jongens
"Eikenstein"

Stichting
Landelijke Gereformeerde raad
voor Samenlevings-Aangelegenheden
Burg. de Beaufortweg 18
Postbus 203, 3830 AE Leusden-C
Tel. 033-943244